

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/106/EK par jūrnieku minimālo sagatavotības līmeni”

COM(2011) 555 galīgā redakcija – 2011/0239 (COD)

(2012/C 43/16)

Ziņotāja: **BREDIMA kdze**

Eiropas Savienības Padome un Eiropas Parlaments saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 100. panta 2. punktu un 304. pantu attiecīgi 2011. gada 30. septembrī un 28. septembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/106/EK par jūrnieku minimālo sagatavotības līmeni”

COM(2011) 555 galīgā redakcija – 2011/0239 (COD).

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2011. gada 23. novembrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 476. plenārajā sesijā, kas notika 2011. gada 7. un 8. decembrī (7. decembra sēdē), ar 176 balsīm par, 3 balsīm pret un 10 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Uzlabota jūrnieku sagatavotība ir galvenais aspekts, kas nepieciešams, lai jūrnieka profesiju ES padarītu pievilcīgu, kā arī ceļš uz lielāku jūrniecības drošību. Zināšanas jūrniecības jomā ir stratēģiski svarīgas, lai ES varētu saglabāt savas vadošās pozīcijas jūrniecības nozarē pasaulē.

1.2 EESK atbalsta direktīvas projektu, ar kuru Direktīvu 2008/106/EK par jūrnieku minimālo sagatavotības līmeni saskaņo ar grozījumiem 1978. gada Starptautiskajā konvencijā par jūrnieku sagatavošanas sertificēšanas un sardzes pildīšanas standartiem (STCW konvencija), par kuriem vienojās Manilā (2010. gadā).

1.3 ES dalībvalstīm ir svarīgi pieņemt šo direktīvas priekšlikumu, jo no 2012. gada līdz ar Manilā pieņemto STCW konvencijas grozījumu stāšanos spēkā uz jūrnieku sagatavotību attieksies jauni noteikumi par prasmēm, profesionālo profilu, drošību un sertifikāciju pasaules līmenī.

1.4 EESK nepiekrīt ierosinātajai 15. panta 11. punkta redakcijai, kurā teikts, ka “dalībvalstis var atļaut vai reģistrēt koplīgumus, kas pieļauj izņēmumus no vajadzīgā [jūrnieku] atpūtas laika”. ES direktīvai nevajadzētu atšķirties no spēkā esošajos starptautiskajos un ES tiesību aktos, proti, SDO Konvencijā Nr. 180, SDO 2006. gada Konvencijā par darbu jūrniecībā un Direktīvā 1999/63/EK, sniegtā formulējuma. Direktīvas 1999/63/EK par jūrnieku darba laika organizēšanu izstrāde notika ilgās un sarežģītās sarunās starp sociālajiem partneriem, un ES iestādēm būtu jārespektē sociālā dialoga rezultāti.

1.5 EESK ierosina direktīvas priekšlikumā noteikt atpūtas un darba laika uzskaites standarta formātu. Standarta formāta noteikšanā varētu atsaukties uz Starptautiskās jūrniecības organizācijas IMO/SDO norādēm par jūrnieku darba laika organizācijas tabulām un darba un atpūtas laika uzskaites dokumentu formātu.

1.6 Lai gan STCW konvencija stāsies spēkā 2012. gada 1. janvārī, EESK atzīmē, ka ierosinātā direktīva ES Padomes un Parlamenta likumdošanas sagatavošanas procedūru dēļ nestāsies spēkā līdz pat 2012. gada jūlijam. EESK vērs uzmanību uz to, ka saistībā ar jūrnieku jaunajām darba stundām būs problēmas ar ostas valsts kontroli ārpus ES teritorijas un ka ES jūrniekiem sākumā nebūs STCW konvencijas 2010. gada grozījumiem atbilstošu sertifikātu. Šajā jautājumā ir vajadzīgs juridisks precizējums.

1.7 Attiecībā uz trešo valstu novērtēšanu, lai varētu atzīt to apmācības iestādes un sertifikātus, EESK uzskata, ka patlaban noteiktā trīs mēnešu perioda pagarināšana līdz astoņpadsmit mēnešiem ir pietiekama, ņemot vērā lielo darba apjomu jūrniecībā iesaistītajās valstīs un resursu trūkumu jūrniecībā neiesaistītajās valstīs.

1.8 EESK par pozitīvu faktoru uzskata to, ka ES dalībvalstīm statistikas datu analīzes veikšanai būs jāiesniedz Eiropas Komisijai standarta informācija par jūrnieku sertifikāciju.

1.9 EESK ierosina direktīvas priekšlikumā iekļaut jēdziena “ierindas elektrotehnikas mehāniķis” definīciju saskaņā ar STCW konvencijas noteikumiem.

1.10 EESK mudina Komisiju un dalībvalstis nekavējoties izvērtēt jūrnieku sagatavotību cīņai pret pirātismu, ņemot vērā pirātu uzbrukumu skaita palielināšanos visā pasaulē. Šādai sagatavotībai jābūt balstītai uz ANO Labas pārvaldības prakses un Starptautiskā kuģu un ostas iekārtu aizsardzības kodeksa (ISPS kodeksa) noteikumiem.

2. Ievads

2.1 Rentablas kuģniecības pamatā ir jūrnieku sagatavotības kvalitāte. Pat pasaules ekonomikas krīzes laikā jūrnieku apmācība būtu jāuztver kā ieguldījums, nevis kā izdevumi. Jūrnieku sagatavotība ir ceļš uz lielāku jūrniecības drošību.

2.2 Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (IMO) pieņemtā Konvencija par jūrnieku sagatavošanas, sertificēšanas un sardzes pildīšanas standartiem (STCW konvencija) attiecas galvenokārt uz virsnieku sagatavotību. STCW konvencija pirmo reizi tika grozīta 1995. gadā, kā arī 2010. gada jūnijā, Manilā vienojoties par grozījumiem.

2.3 Iepriekšējos atzinumos⁽¹⁾ EESK uzsvēra, cik svarīga Eiropā ir zināšanas jūrniecības jomā, ES direktīvu atbilstība STCW konvencijai un jūrniecības izglītības uzlabošana kā viens no galvenajiem pasākumiem, kas jāveic, lai jauniešus ieinteresētu veidot karjeru jūrniecības nozarē (EESK 2010. gada 11. martā organizētā konference "Jūrnieka profesijas pievilcības veicināšana ES"). ES ir svarīgi savu jūrnieku skaitu saglabāt pašreizējā 250 000 līmenī, jo gadījumā, ja šie cilvēki tiek zaudēti, līdz ar viņiem darbu var zaudēt arī vairāk nekā divi miljoni cilvēku, kas ir nodarbināti ES jūrniecības klasteros. Tādēļ uzlabotai jūrnieku sagatavotībai ir stratēģiski svarīga nozīme, lai ES varētu saglabāt savas vadošās pozīcijas jūrniecības nozarē pasaulē.

2.4 Divi direktīvas priekšlikuma, ar ko groza Direktīvu 2008/106/EK, mērķi ir šādi: pirmkārt, saskaņot ES tiesību aktus ar starptautiskajiem noteikumiem, transponējot arī pārskatīto Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (IMO) STCW konvenciju (1978. gads), kuras grozījumus pieņēma Manilas konferencē (2010. gadā), un, otrkārt, noteikt prasības ES dalībvalstīm attiecībā uz informācijas par sertifikātiem sniegšanu un

pagarināt trešo valstu izglītības sistēmu atzīšanas periodu. Jaunie starptautiskie standarti būs jāpiemēro no 2012. gada 1. janvāra. Ierosinātais termiņš īstenošanai ES līmenī ir 2012. gada 31. decembris. Beigās būs jānodrošina koriģētās STCW konvencijas vienota piemērošana ES dalībvalstīs un jānodrošina pienācīgs sagatavotības līmenis jūrniekiem, kuri strādā uz kuģiem, kas kuģo ar ES karogu, bet kuriem ir trešās valstīs izdots sertifikāts.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1 No 2012. gada uz jūrnieku sagatavotību attieksies jauni noteikumi par prasmēm, profesionālo profilu, drošību un sertifikāciju. Sagatavotība un sertifikācija sevišķi svarīga ir jūrniecības drošībai, jo lielāka nelaimes gadījumu iespējamība pastāv gadījumā, ja trūkst pienācīgas sagatavotības un atbilstošu sertifikātu. Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (IMO) STCW konvencija ir viena no četrām galvenajām konvencijām jūrniecības jomā pasaulē. Pārējās trīs ir šādas: Starptautiskā konvencija par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras (SOLAS konvencija), Starptautiskā konvencija par kuģu izraisīta piesārņojuma novēršanu (MARPOL konvencija) un Konvencija par darbu jūrniecībā (MLC). Tā kā arī ES dalībvalstis ir parakstījušas konvenciju, ir svarīgi, lai starptautiskie un Eiropas tiesību akti būtu saskaņīgi. Šie grozījumi paredz augstākus standartus attiecībā uz medicīnisko atbilstību, gatavību dežūrai un alkohola lietošanas pārmērībām un uz jaunu profesionālo profilu, piemēram, "kvalificēti matroži/mehāniķi" un "elektrotehnikas mehāniķi", ieviešanu, visu jūrnieku apmācību drošības jautājumos un skaidrāk un vienkāršāk definētiem sertifikātu veidiem. Direktīvas projektā ir iestrādāti uzlabojumi attiecībā uz procedūrām (piemēram, komitoloģijas procedūra un trešo valstu skolu atzīšana) un prasība, ka dalībvalstīm ir jāsniedz statistikas dati par jūrnieku sagatavotību.

3.2 EESK atbalsta priekšlikumu, kura mērķis ir Direktīvu 2008/106/EK par jūrnieku minimālo sagatavotības līmeni saskaņot ar grozījumiem STCW konvencijā, par ko vienojās Manilā. Komiteja ierosina Eiropas Komisijai nodrošināt, ka dalībvalstis pienācīgi īsteno STCW konvenciju, un uzstāj, ka STCW konvencija ir jāievēro, vērtējot trešās valstis, lai varētu atzīt to apmācības iestādes un sertifikātus. Lai gan priekšlikums lielā mērā ir Manilā pieņemto grozījumu tieša transpozīcija ES tiesību aktos, tajā tomēr ir ierosināti arī nelieli grozījumi spēkā esošajos Eiropas noteikumos par jūrnieku sertifikātu atzīšanu.

3.3 EESK atzīmē, ka Eiropas Komisijas (Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāta) Jūrniecības nodarbinātības un konkurētspējas darba grupa (izveidota 2011. gada jūlijā) izteica priekšlikumu ES tiesību aktos ieviest STCW konvencijas grozījumus, par kuriem vienojās Manilā. Pasaules līmenī standartizēta jūrnieku apmācība Eiropas kuģiem ļauj nodarbināt kvalificētus jūrniekus neatkarīgi no tā, kur sagatavoti kuģa apkalpes locekļi. Kā minēja transporta komisārs Kallas kgs, "tā kā jūras pārvadājumi ir globāla nozare, ir svarīgi starptautiskā līmenī noteikt minimālos sagatavotības standartus".

⁽¹⁾ OV C 168, 20.07.2007., 50.-56. lpp.
OV C 211, 19.08.2008., 31.-36. lpp.
OV C 255, 22.09.2010., 103.-109. lpp.
OV C 248, 25.08.2011., 22.-30. lpp.
OV C 14, 16.01.2001., 41. lpp.
OV C 80, 03.04.2002., 9.-14. lpp.
OV C 133, 06.06.2003., 23.-25. lpp.
OV C 157, 28.06.2005., 42.-47. lpp.
OV C 157, 28.06.2005., 53.-55. lpp.
OV C 97, 28.04.2007., 33.-34. lpp.
OV C 151, 17.06.2008., 35. lpp.

3.4 Atzinumā par Balto grāmatu transporta jomā (2011. gada 26. oktobra atzinums par tematu "Baltā grāmata "Ceļvedis uz Eiropas vieno to transporta telpu — virzība uz konkurētspējīgu un resursefektīvu transporta sistēmu – CESE 1607/2011, ziņotājs *Coulon* kgs, līdzziņotājs *Back* kgs) EESK atkārtoti uzsvēra, ka "jāpanāk, lai ES tiesību akti pilnībā atbilstu starptautiskajiem tiesību aktiem, tostarp ... Starptautiskās jūrniecības organizācijas (IMO) konvencijai par jūrnieku apmācības un sertificēšanas standartiem (STCW)".

3.5 Nesens pētījums sniedz pierādījumus, ka starptautiskajā darba tirgū pastāv satraucoša problēma saistībā ar krāpnieciskām darbībām ar sertifikātiem, jo īpaši ierindas jūrnieku vidū, tādējādi radot šaubas par to sertifikātu derīgumu. Turklāt daudzi ierindas jūrnieki no valstīm ārpus ES nevar kompensēt ES ierindas jūrnieku trūkumu darba tirgū, jo pastāv kultūras atšķirības, nodarbinātības ierobežojumi un trūkst valodu zināšanu ⁽²⁾.

4. Īpašas piezīmes

4.1 *Direktīvas priekšlikuma 15. panta 9. punkts (dienas atpūtas laika uzskaites dokumentu standarta formāts)*

4.1.1 Priekšlikuma 15. panta 9. punktā nav noteikts dienas atpūtas un darba laika uzskaites dokumentu, kuri jā sagatavo administrācijām, standarta formāts. STCW konvencijas, kas grozīta ar Manilas vienošanos, A-VIII/1 iedaļas 7. punktā ir atsauce uz Starptautiskās Jūrniecības organizācijas IMO/SDO norādēm par jūrnieku darba laika organizācijas tabulām un jūrnieku darba un atpūtas laika uzskaites dokumentu formātu. Turklāt atsauce uz darba un atpūtas laika uzskaites dokumentu standarta formātu ir iekļauta arī SDO 2006. gada Konvencijas par darbu jūrniecībā 2.3. noteikuma A2.3. standarta 10. un 11. punktā.

4.1.2 EESK ierosina direktīvas projektā noteikt atpūtas un darba laika uzskaites standarta formātu. Standarta formāta noteikšanā vajadzētu atsaukties uz Starptautiskās Jūrniecības organizācijas IMO/SDO norādēm par jūrnieku darba laika organizācijas tabulām un jūrnieku darba un atpūtas laika uzskaites dokumentu formātu.

4.2 *Direktīvas priekšlikuma 15. panta 11. punkts (atpūtas laiks)*

4.2.1 Priekšlikuma 15. panta 11. punkta jaunajā redakcijā ir noteikts, ka "dalībvalstis var atļaut vai reģistrēt koplīgumus, kas pieļauj izņēmumus no vajadzīgā atpūtas laika". Šādam formulējumam ir būtiski šaurāka nozīme nekā tā, kas ietverta spēkā esošajos starptautiskajos un Eiropas tiesību aktos, proti, pārskatītajā STCW konvencijā un SDO Konvencijā Nr. 180 (un tādējādi arī SDO Konvencijā par darbu jūrniecībā).

4.2.2 Priekšlikuma 15. panta 11. punkta formulējums atšķiras no formulējuma 1999. gada 21. jūnija Direktīvā 1999/63/EK attiecībā uz Nolīgumu par jūrnieku darba laika organizēšanu, ko noslēgusi Eiropas Kopienas Kuģu īpašnieku asociācija (EKKĪA) un Eiropas Savienības Transporta darbinieku arodbiedrību federācija (ESTDAF). Šādi nolīgumi ir ilgu un sarežģītu sarunu starp sociālajiem partneriem rezultāts, un šādu sarunu gala iznākums ir trausls līdzsvars. Visi grozījumi vai izmaiņas sociālo partneru nolīguma tekstā ir veicami, tos apspriežot un izdiskutējot sociālo partneru starpā. Jaunais, sašaurinātais 15. panta 11. punkta formulējums neatspoguļo starp sociālajiem partneriem notikušu diskusiju vai sarunu rezultātus. Eiropas Komisija to ir ieviesusi, iepriekš nekonsultējoties ar sociālajiem partneriem. EESK mudina Komisiju respektēt Direktīvas 1999/63/EK formulējumu attiecībā uz sociālo partneru noslēgto Nolīgumu par jūrnieku darba laika organizēšanu.

4.3 Jaunās direktīvas stāšanās spēkā

4.3.1 STCW konvencijas grozījumi, par ko vienojās Manilā, stāsies spēkā 2012. gada 1. janvārī. Tomēr, ņemot vērā Ministru padomes un Eiropas Parlamenta parasto likumdošanas procedūru, Eiropas Komisija paredz: "Tā kā tajā laikā (t. i., 1.1.2012.) šis priekšlikums vēl nebūs pieņemts, ir paredzēts, ka ierosinātajai direktīvai būtu jāstājas spēkā, tiklīdz to publicē "Oficiālajā Vēstnesī"".

4.3.2 Tā kā direktīvas pieņemšana kavējas, izveidosies juri-disks paradokss, t. i., konflikts starp Manilas vienošanos par STCW konvencijas grozījumiem un pārskatīto STCW direktīvu, jo īpaši attiecībā uz spēkā stāšanās datumu. Dalībvalstis vai nu neievēros savas starptautiskās saistības, kas tām jāpilda 2012. gada 1. janvārī, vai arī gadījumā, ja tās ratificēs konvenciju, tās neievēros spēkā esošo STCW direktīvu. Visticamāk, ka pirms Manilas vienošanās ratificēšanas dalībvalstis sagaidīs lēmumu attiecībā uz direktīvu. Līdz tam kuģi, kas kuģo ar ES karogu, turpinās ceļu uz/no trešām valstīm, kuras Manilas vienošanos varbūt jau būs ratificējušas. Kuģiem, kas kuģo ar ES karogu, tas radītu nopietnas problēmas, jo ES karoga valstis tad vēl neievēros Manilas vienošanās noteikumus.

4.3.3 EESK vērs uzmanību uz to, ka būs problēmas ar ostas valsts kontroli ārpus ES teritorijas, jo īpaši saistībā ar jaunajiem noteikumiem par atpūtas stundām. Tas ir saistīts ar jauno atpūtas stundu prasību piemērošanu. Ir jāatzīst, ka dažiem kuģiem, kas kuģo ar ES karogu, ostās ārpus ES teritorijas varētu būt problēmas ar ostas valsts kontroli. Pastāv iespēja, ka ES jūrniekiem būs grūti konkurēt, jo sākumā viņiem nebūs STCW konvencijas 2010. gada grozījumiem atbilstošu sertifikātu. Turklāt būs arī problēmas ar sertifikātu derīgumu un tā ietekmi uz to indosamentu derīguma termiņu, kurus ES jūrniekiem izsniegušas valstis ārpus ES. Ņemot vērā minēto, šajā jautājumā ir vajadzīgs juridisks precizējums.

⁽²⁾ OV C 80, 03.04.2002., 9.-14. lpp.

4.4 Trešo valstu izglītības/sertifikācijas sistēmu atzīšana

4.4.1 Attiecībā uz trešo valstu novērtēšanu, lai varētu atzīt to apmācības iestādes un sertifikātus, priekšlikumā paredzēts patlaban noteikto trīs mēnešu periodu pagarināt līdz astoņpadsmit mēnešiem. Dažas dalībvalstis vēlas, lai šis periods būtu ilgāks, jo darba apjoms jūrniecībā iesaistītajām valstīm (piemēram, Maltai) ir ļoti liels, vai arī tādēļ, ka jūrniecībā neiesaistītajām valstīm trūkst resursu. EESK atzīmē, ka pagarinājums ir pietiekams un ka lielais darba apjoms jūrniecībā iesaistītajās valstīs ir ņemts vērā.

4.5 STCW — Informācijas sistēma (IS)

4.5.1 Komisija pauž nožēlu par to, ka dati par sertifikātiem ir neprecīzi. Tā ierosina saskaņotā un konsekventā veidā salīdzināt valstu reģistros atrodamo informāciju. EESK par pozitīvu faktoru uzskata to, ka ES dalībvalstīm statistikas datu analīzes veikšanai būs jāiesniedz Eiropas Komisijai standarta informācija par jūrnieku sertifikāciju. EMSA "STCW informācijas sistēmas" izmantošana par pamatu nepieciešamās informācijas iegūšanai nozarei palīdzētu aprēķināt pašreizējo un aplēst nākotnes piedāvājumu un pieprasījumu pēc jūrniekiem.

4.6 Ierindas elektrotehnikas mehāniķi

4.6.1 Lai gan direktīvas projekts attiecas uz III/7. noteikumu, I/1. noteikuma 36. punktā minētā jēdziena "ierindas elektrotehnikas mehāniķis" definīcija jaunajā direktīvas priekšlikumā nav iekļauta.

4.6.2 EESK ierosina, ka direktīvas projektā ir jāiekļauj STCW konvencijas I/1. noteikuma 36. punktā minētā jēdziena "ierindas elektrotehnikas mehāniķis" definīcija, kas ir šāda: "ierindas elektrotehnikas mehāniķis ir ierindas jūrnieks, kurš ir kvalificēts saskaņā ar konvencijas III/7. noteikuma nosacījumiem".

4.7 Sagatavotība cīņai pret pirātismu

4.7.1 EESK paredz, ka, ņemot vērā pirātisma gadījumu skaita palielināšanos un tā ietekmi uz jūrniekiem, steidzami būs vajadzīga jūrnieku apmācība cīņai pret pirātismu. Tādēļ EESK mudina Komisiju apsvērt šo jautājumu kopā ar dalībvalstīm, ņemot vērā ANO Labas pārvaldības prakses noteikumus (attiecībā uz pirātismu) un Starptautiskā kuģu un ostas iekārtu aizsardzības kodeksa (ISPS kodeksa) noteikumus.

Briselē, 2011. gada 7. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Staffan NILSSON